UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Rev: Et Eximii Patris P. Francisci Aloysii Kamperger E Societate Jesu Ss: Theologiæ Doctoris ejusdémque olim in Carolo-Ferdinandæa Universitate Pragensi Professoris Publici & Ordinarij Dein ...

Kamperger, Franz Alois

Eystadii, 1705

Articulus VI. An Angeli, quæ cognoscunt, cognoscant componendo, dividendo, discurrendo?

urn:nbn:de:hbz:466:1-84291

Visual Library

tibus panis in Eucharistia, & non visâ substantiâ, non cognoscit determinatè & absolutè evidenter Angelus, ibi non esse substantiam, sed tantùm indeterminatè, & disjunctivè, ibi vel non esse substantiam, vel se ab illa videnda divinitus impediri: ita videns se elicuisse actum fidei, & simul quasi reflexè advertens, se illum non posse cognoscere intuitivè, tantùm indeterminatè sciet, illum actum vel esse supernaturalem, vel naturalem quidem, sed impediri se divinitus ab eius intuitione. *Resp. potest 2. ad 2. Conf: permisso antec: Dist: Conf:* ergo Angelus & intuitivè & abstractivè potest cognoscere entia supernaturalia in substãtia viribº proprijs & vi solius luminis naturalis Neg: virtute supernaturali superadditâ Con: hoc ipso enim, quòd Angelus ad actus supernaturales eliciendos elevetur, & illi aliunde debeatur visio intuitiva suorum actuum internorum, quos de præsenti habet, elevatur etiam ad intuitionem suorum actuum supernaturalium. Unde non mirum, quòd illos postmodum intuitivè, & per illos, abstractivè habitus suos supernaturales cognoscat. Exemplum habes in communi multorum sententia: hoc ipso enim, quòd duo intellectus inæquales eleventur ad actus supernaturales fidei eliciendos, quorum uni connaturaliter aliunde debetur actus perfectior, quàm alteri, hoc ipso, inquam, intellectus perfectior elevatur ad actum fidei perfectiorem eliciendum, quàm imperfectior. Ratio ulterior est: quia potentia, quando elevatur, elevatur juxta modum perfectionis suæ, ut hoc cum quadam proportione possit in genere supernaturali, quod potest in simili in genere naturali. Quæ responsio etiam applicari potest tertiæ Confirmationi.

Artic. VI. *An Angeli, quæ cognoscunt, cognoscant componendo, dividendo, discurrendo?*

Resp: Quædam eos sic cognoscere, non tamen omnia. Prob: prior pars Conclus: quia Angeli quædam cognoscunt probabiliter & conjecturaliter, sed quæ ita cognoscunt, cognoscunt componendo, dividendo, discurrendo, ergo quædam cognoscunt componendo, dividendo, discurrendo. *Maj: patet* ex dictis Q. 4. art: 3. 4. 5. ostensum enim est, Angelos aliquomodo vi solius luminis naturalis cognoscere futura contingentia, actus internos aliorum existentes, objecta supernaturalia in substantia, & tamen hæc non cognoscere evidenter, ergo cognoscunt ea probabiliter & conjecturaliter. Et ratio est: quia licèt cognitio conjecturalis & probabilis non sit perfectio simpliciter simplex, quia adjunctam habet imperfectionem obscuritatis, incertitudinis, fallibilitatis (unde etiam non reperitur in DEO, juxta illud *Augustini* Tract. 3. in Joan: *non enim opinatur à veritas*) tamen respectu intellectûs, qui non potest rem evidenter in se, vel in alio cognoscere (cujusmodi est intellectus Angelicus respectu nonullorum objectorum) est magna perfectio, quia perfectius est, rem saltèm aliquomodo, quàm nullo planè modo cognoscere, quæ perfectio deneganda non est Angelo, cùm eam reperiri constet in homine. Et ita de Angelis docent PP. & D. Thomas 3. p. Q. 44. art: 2. ad 2. ubi cum August: 9. de civit: c. 22. dicit: *Christum Dominum innotuisse dæmonibus, quantùm oportuit per temporalia quædam virtutis suæ effecta. Et sic*, ait, *videntes Christum esurire post jejunium, æstimaverunt eum non esse filium DEI.* Quod etiam tenent Ambros: l. 5. in Lucam, & communiter Interpretes in c. 4. Matth: Deinde addit D: Thomas: *postmodùm visis miraculis ex quadam suspicatione dæmonem conjecturâsse, eum* (id est Christum) *esse filium DEI.* citatque pro se Chrysostomum & Bedam docentes: diabolum magìs habuisse suspicionem, quàm certitudinem adventûs Filij DEI. Et Q. 16. de malo art. 6. ad 3. ait: dæmonem in his, quæ DEUS supernaturaliter facit in creaturis, interdum deficere, falsum opinando. Idemque habet hìc Q. 58. art: 5. dicens, posse dæmonem errare, circa supernaturalia, judicando v. g. mortuum hominem non resurrecturum, vel Christum esse tantùm hominem. Denique p. 1. Q. 57. art: 3. dicit, Angelum posse cognoscere futura contingentia conjecturaliter, sicut medicus ex signis præcognoscit sanitatem infirmi, & art. 4. posse illum conjectare de actibus internis ex signis externis &c. *Min:* verò *Prob:* cognoscere componendo & dividendo est unum ex duobº, per terminos simplices priùs cognitis, affirmare, vel negare de altero; cognoscere verò discurrendo, est per intellectum unum inferre ex alio, tanquam ex ratione & motivo assentiendi, sive est, priùs per unum vel duos actus assentiri alicui propter se, & deinde per actum distinctum alicui alteri propter illud, atqui sic Angeli cognoscunt, quæ probabiliter cognoscunt. *Quod prob:* ideo enim homo priùs apprehendit simplices terminos subjecti & prædicati, & postea illos vel per affirmationem inter se componit, vel per negationem dividit, quia apprehendendo subjectum, non statim videt, quidquid in eo continetur, vel quid ei conveniat vel disconveniat (sienim apprehendendo Petrum, hoc ipso statim immediatè videret ipsum esse animal, non esset opus per actum distinctum affirmare de Petro animal) atqui etiam Angelus apprehendendo & cognoscendo quidditatem Petri, non cognoscit eo ipso, quid hìc & nunc v. g. cogitet, cùm quidditas Petri sit de se indifferens

ferens ad hoc, illúdve cogitandum, neque defacto, ut suppono, adsit signum aliud evidens cogitationis internæ; ergo, si nihilominus signo aliquo probabili inductus, postea affirmet, Petrum hoc illúdve cogitare, hoc facit per actum distinctum & superadditum, adeóque priùs apprehendit prædicatum & subjectum, & postea illa per affirmationem componit. *Conf:* 1. Stante apprehensione vel cognitione Petri quidditativâ, & signorum probabilium, quòd Petrus hoc, illúdve cogitet, non necessariò assentitur Angelus, affirmando hoc, illúdve Petrum cogitare, cùm motivum probabile non necessitet ad assensum, ut suppono; ergo si tunc assentitur, actus judicij seu assensûs distinguitur ab apprehensione simplici Petri, non secùs atque in homine, quod est cognoscere componendo. *Conf:* 2. Antequam Angelus eliciat actum fidei de DEO Trino & Uno, debet hoc illi proponi: nam fides est per auditum, sive propositionem; factâ autem propositione, non necessitatur Angelus ad fidem eliciendam: hæc enim, ut suppono, saltèm quoad exercitium est libera, ergo si assentiatur, assensus fidei est distinctus ab apprehensione objecti fidei, & consequenter componit tum Angelus per affirmationem terminos, per apprehensionem præviam sibi propositos. Idem est de discursu: nam ideo homo cognoscit rem discurrendo, quia cognoscendo subjectum, non cognoscit statim illius prædicatum, & cognoscendo subjectum & prædicatum seu præmissam, non hoc ipso immediatè videt contentam in illa præmissa conclusionem, & ideo opus est, ut per alium actum illam cognoscat, inferendo eam ex præmissis: atqui etiam Angelus apprehendendo subjectum, non cognoscit hoc ipso quodlibet ejus prædicatum, ut dictum est, & apprehendendo subjectum & prædicatum, seu præmissam probabilem, non hoc ipso & immediatè videt in ea conclusionem (v.g. apprehendendo signa hæc probabilia, quod Petrus hoc vel illud cogitet, non cognoscit in illis immediatè cogitationem Petri, cùm illa signa non sint essentialiter connexa cum hac vel illa cogitatione determinata & particulari) ergo si tum inductus illis signis judicat Petrum hoc vel illud cogitare, hoc facit actu distincto, idque propter aliud, tanquam propter rationem assentiendi: nunquam enim fuisset assensus Petrum hoc vel illud cogitare, nisi circa illum hæc signa cognosceret. *Conf:* 1. Quando dæmon per assensum probabilem judicabat illum hominem, qui erat Christus, esse simul DEUM, nihil decrat ad discursum propriè dictum, nam primò eo casu dæmon cognoscebat, illum hominem esse DEUM, per testimonium ejus, miraculis confirmatum, adeóq; unum cognoscebat per aliud: secundò cognoscebat hæc actibus distinctis: nam actus, quo cognoscebat testimonium Christi, ejúsque miracula, erat assensus evidens & necessarius; actus verò, quò assentiebatur illum esse DEUM, erat assensus probabilis, & absolutè liber; denique unus actus causabatur & inferebatur ex alio; quia tota ratio assentiendi Christum esse DEUM, erat testimonium ipsius miraculis confirmatum, ergo ille assensus erat proprijssimus discursus. *Conf.* 2. posse aliquid cognoscere per discursum probabilem, quod non potest cognosci simplici intuitu & immediatè, est perfectio; ergo cùm non omnia sint ab Angelo cognoscibilia immediatè, & simplici intuitu, ut patet in allatis exemplis, non erit hæc perfectio neganda Angelo. *Conf:* 3. Præmissæ probabiles sunt indifferentes, ut sint veræ vel falsæ, & consequenter, ut ex illis sequatur, vel non sequatur conclusio, ergo apprehendendo præmissas, non videt hoc ipso absolutè, sed tantùm conditionatè & ex suppositione (si nimirum veræ sunt hæ præmissæ) an ex ijs sequatur hæc conclusio, nec nè? ergo si nihilominus absolutè assentitur conclusioni, assentitur per actum distinctum & per discursum.

Prob: posterior pars Concluſ: quia Angelus cognoscit plurima intuitivè & quidditativè; sed quæ sic cognoscit, cognoscit absque compositione, & divisione & discursu, quod *prob:* ideò homo cognoscit componendo & dividendo, quia apprehendendo subjectum, non eo ipso videt illa, quæ insunt, vel non insunt subjecto, & ideo indiget alio actu, repræsentante hoc illúdve prædicatum in esse vel non inesse subjecto, quòd fit per affirmationem seu compositionem, & per divisionem seu negationem; si autem homo apprehendendo subjectum v.g. Petrum, hoc ipso intuitivè videret omnia convenientia, vel non convenientia subjecto, non uteretur compositione & divisione, affirmatione & negatione; atqui Angelus cognoscendo quidditativè subjectum, cognoscit eo ipso, quæ naturaliter illi insint, vel non insint, quia cognoscit illud immediatè, quidditativè, & in se, ergo circa hæc, quæ quidditativè cognoscit, non indiget actu alio componente vel dividente &c. Idem est de discursu: sicut enim Angelus cognoscendo subjectum quidditativè, cognoscit eo ipso, quæcunque illi naturaliter conveniunt, vel disconveniunt, ita cognoscendo quidditativè aliquod principium naturale, & evidens (cùm illud cognoscat in se, & quidditativè) cognoscit hoc ipso omnem conclusionem, quæ in ipso naturaliter continetur, & ex eo inferri potest; ergo, sicut ibi non indiget actu alio componente, & dividente, ita neque hîc discursu. *Conf:* 1. Cognitio evidens in Angelo, aut est intuitiva, aut abstractiva, atqui neutra est discursiva,

siva, ergo nulla cognitio evidens in Angelo est discursiva. *Min: prob: de abstractiva*: quia cognitio abstractiva, vel est causæ per effectum, vel effectûs per causam, neutra autem iterum est discursiva; tum, quia ad discursum requiritur distinctio & successio actuum, quę non reperitur in præsenti, cùm Angelus simul & semel, imò per actum unicum, & unicam speciem universalem, quâ cognoscit intuitivè, vel etiam comprehensivè causam, cognoscat indirectè, & abstractivè effectum, vel è contrà. ergo &c. *Prob: eadem Min: de cognitione intuitiva*: quia per intuitionem cognoscitur res immediatè, & in se, ergo non per aliud medium, sive per præmissas, & consequenter absque discursu. *Conf:* 2. Cognitio per discursum vel supponit, vel involvit cognitionem per compositionem, & divisionem, quia tertia mentis operatio supponit secundam, & major compositio (qualis est discursus formalis, qui componitur ex distinctis actibus) compositionem minorem, qualis est affirmatio formalis, quæ componitur ex subjecto, & prædicato; atqui Angelus non cognoscit per compositionem, ut dictum est, ergo neque per discursum. *Conf:* hoc ipsum: qui cognoscit objectum non componendo, cognoscendo subjectum, hoc ipso simplici intuitu videt ejus prædicatum; videndo autem subjectum, & prædicatum, hoc ipso videtur præmissa: qui autem quidditativè videt præmissam, hoc ipso videt conclusionem contentam in illa; qui autem hoc videt, non cognoscit discurrendo illam conclusionem; ergo, qui cognoscit objectum non componendo, non cognoscit circa illud objectum discurrendo; sed Angeli cognoscunt plurima non componendo, ergo circa eadem non cognoscunt discurrendo.

Sed contrà I. Angeli multa etiam, quæ evidenter cognoscunt, cognoscunt per plures species, & non per unicam, ergo cognoscunt componendo. *Antec: prob:* Angelus nognoscens Petrum ubicatum Romæ, non cognoscit per eandem speciem ubicationem Romanam, per quam cognoscit essentiam Petri, cùm essentia Petri non connectatur determinatè cum ubicatione Romana. Idem est de alijs huiusmodi. *Conseq: verò prob:* 1. Ideo enim cognoscit homo componendo, quia non cognoscit prædicatum inesse subjecto, nisi utendo diversis speciebus. 2. à diversis speciebus oriuntur necessariò actus diversi, quorum unus repræsentat subjectum, alter prædicatum, quia non possunt plura simul & semel cognosci unico actu, nisi in quantum illa plura repręsentantur per unam speciem, ut docet D. Thomas. 3. quia unicum fundamentum distinguendi actus inter se, est, quia procedunt à diversis speciebus. 4. quia non est ratio tribuendi Angelis vim cognoscendi plura unico actu, procedente à pluribus speciebus. ℟. *Neg: Conf:* utraque enim species potest simul concurrere ad unicum actum simplicem producendum, quo Angelus videat subjectum esse tale, vel tale, v. g. Petrum ubicatum Romæ &c. Una enim species potest repræsentare essentiam Petri, altera ubicationem Romanam unitam Petro, quæ ubicatio, & unio, cùm essentialiter respiciat Petrum, & inhæreat Petro, poterit Angelus per eam speciem cognoscere ubicationem illam, ut respicientem, & inhærentem Petro, adeóque per utramque speciem simul sumptam, & ad actum unum concurrentem, poterit cognoscere Angelus Petrum cum ubicatione Romana, illi inhærente, & unita, sive ut ubicatum Romæ. *Ad 1. prob: Conf:* ℟. non ideo præcisè hominem cognoscere componendo, quia cognoscit subjectum, & prædicatum per diversas species, sed, quia insuper intellectus humanus est valde imperfectus, & in infimo gradu intellectum, qui proinde non ita facilè potest uti diversis speciebus, ad eliciendum actum eundem, cùm non habeat virtutem ita expeditam cognoscendi simul multa directè per eundem actum. Debet itaque incipere ab imperfectioribus, apprehendendo nimirum per actus diversos, terminos simplices, & postea progrediendo ad affirmationem, vel negationem unius de alio: quæ imperfectio tribui non potest, neque debet Angelis, Intelligentijs admodum perfectis. Præterea, homo cognosci dependenter à phantasia, hæc autem repræsentat tantùm terminos incomplexos sinè affirmatione, & negatione, quos, antequam inter se componere possit intellectus, & dividere, debet illos etiam per actus distinctos modo incomplexo præcognoscere, cùm non possit componere per affirmationem, vel dividere per negationem terminos, ut præcisè substantes apprehensioni phantasticæ materiali. *Ad 2. prob: ℟. Dist: anteced:* à diversis speciebus adæquatis oriuntur diversi actus Conc: à diversis inadæquatis Neg: si enim alij effectus possunt oriri a pluribus causis inadæquatis, cur non idem actus à pluribus speciebus inadęquatis? quando autem Angelus per duas species cognoscit Petrum v. g. ubicatum Romæ, species Petri, & species ubicationis Romanæ habent se per modum unius speciei adæquatæ: quia non repræsentant tunc Petrum, & ubicationem absolutè, & secundùm se, sed comparativè, comparando Petrum cum ubicatione, & vicissim; neutra autem species sola sufficit ad Petrum, & ubicationem sic repræsentandam, atque adeò respectu talis repræsentationis habent se illæ species per modum partialium, & inadæquatarum. Neque aliud intendit S. Thomas. *Ex quo patet ad 3. Prob:* ℟. enim *Dist: antec:* unicum

funda-

fundamentum distinguendi actus, est, quia procedunt à diversis speciebus adæquatis Conc: inadæquatis Neg: unde fateor, quæ Angelus cognoscit per plures species adæquatas, non posse cognoscere actu unico; secùs, quæ cognoscit per plures inadæquatas. *Ad 4.* ℟. *Neg: assumpt:* fundamentum enim sufficiens est, partim perfectio intellectûs angelici, partim natura specierum intentionalium: si enim in alijs idem effectus oriri potest à pluribus causis inadæquatis, per modum unius adæquatæ concurrentibus, quare non idem actus, à pluribus speciebus inadæquatis per modum unius adæquatæ concurrentibus? Et si idem simplex actus potest tendere in plura objecta per modum unius, quare non duæ species coinfluere in eundem actum per modum unius? Imò, cùm per hoc aliquid habeat rationem objecti, quòd eius species detur in cognoscente, etiam per hoc plura aliqua habebunt rationem unius objecti, quòd detur, vel unica illorum species in cognoscente, vel plures per modum unius.

II. Ubi est multitudo intellectionem, seu conceptionum, ibi est compositio intellectum, ut dicitur 3. de anima, sed in Angelis etiam circa ea, quæ evidenter, & intuitivè cognoscunt, datur multitudo intellectionum: non enim omnia, quæ evidenter, & intuitivè cognoscunt, cognoscunt cognitione unicâ: ergo etiam circa hæc datur in illis compositio, & divisio. *Conf:* 1. Locutio externa substituitur internis conceptibus, atqui *A*ngeli loquentes cum hominibus, etiam circa evidenter, & intuitivè à se cognita, proferunt varias affirmationes, & negationes, ergo etiam interiùs cognoscunt affirmando, & negando, ergo componendo, & dividendo. 2. *A*ngelus potest abstrahere per unam cognitionem rationes universales, & communes entis, substantiæ &c. per aliam verò cognitionem potest cognoscere rationes particulares sub communi contentas, Petrum, Paulum &c. ergo potest deinde per tertiam cognitionem illas rationes simpliciter priùs apprehensas inter se comparare, affirmando unam de alia, & dicendo v.g. *Petrus est ens &c.* *A*tqui hoc est cognoscere componendo, ergo. ℟. ubicunque est multitudo qualiscunque intellectionum, ibi est compositio Neg: ubi est multitudo intellectionum affirmantium, vel negantium aliquid de aliquo Concedo: *A*ngeli autem, licèt habeant diversas intellectiones, etiam de ijs, quę cognoscunt evidenter, sicut ipsa objecta hujusmodi sunt diversa, non tamen cognoscunt objecta hæc per affirmationem, vel negationem formalem prædicati de subjecto, sed simplici quodam intuitu, quo concipiunt quidditatem objecti in se, cognoscunt, quidquid de eo à nobis componendo, vel dividendo, affirmando, vel negando concipi potest. *Ad 1. Conf: Neg: Conf:* sicut enim voces materiales, & divisibiles substituuntur conceptui immateriali, & indivisibili, ita affirmatio, & negatio vocalis substitui potest conceptui simplici non componenti: aliàs etiam DEUS intelligeret componendo, & dividendo, cùm loquatur hominibus per diversas affirmationes, & negationes. Ratio ulterior duplex est: Prima, quia tam DEUS, quàm *A*ngeli loquentes hominibus, accommodare se debent modo loquendi humano, alioquin loquentes non intelligerentur, homines autem loquuntur affirmando, negando. Secunda: quia voces tantùm substituuntur conceptibus, ut eandem rem significent, quam conceptus, non verò, ut quoad omnia eundem modum significandi habeant. *Ad 2. Conf: Neg: Conf:* quia hoc ipso, quòd *A*ngelus cognoscat rationem particularem, sub universali contentam, v.g. Petrum, Paulum, cùm illam cognoscat intuitivè, cognoscit eodem intuitu omnia prædicata illius communia & universalia, entis, substantiæ, &c. adeóque hoc ipso cognoscit Petrum esse ens, substantiam; ad quid ergo per aliam cognitionem compararet rationem unam cum altera, affirmando v.g. prædicatum entis, vel substantiæ de Petro?

III. Homo cognoscit componendo, & dividendo, quia cognoscit dependenter à phantasia, repræsentante ei terminos incomplexos, cum indifferentia, ut ab intellectu per affirmationem componantur, vel per negationem dividantur: atqui hoc locum non habet in *A*ngelis, nè quidem circa objecta probabiliter cognita; ergo neque hæc cognoscunt componendo, dividendo. *Conf:* Quidquid *A*ngeli cognoscunt, cognoscunt quidditativè, vel in se, vel in alio; ergo, sicut res in se, vel in alio non habent indifferentiam, ut sint hoc, vel non sint, ita nec sunt indifferentes, ut sic, vel aliter, affirmando, vel negando cognoscantur ab *A*ngelis. ℟. ideo hominem cognoscere componendo, quia non cognoscit objecta sua quidditativè; cùm ergo *A*ngeli quædam objecta sua non cognoscant quidditativè, neque in se, neque in alio, ideo, licèt non pendeant in intelligendo à phantasia, adhuc cognoscunt componendo. *Ex quo patet. ad Conf:* Neg: enim *antec:* peccatum enim Petri crastinum, vel cogitationem ejus hobie existentem, vel dona ipsius supernaturalia, neque in se, neque in alio cognoscit naturaliter *A*ngelus quidditativè, ut in præcedentibus probatum est. Potest quidem *A*ngelus cognoscere quidditativè quædam signa, & in illis quidditativè, & evidenter videro probabilitatem peccati crastinò futuri, vel cogitationis, quam modò habet Petrus, non tamen ipsum peccatum futurum, vel cogitationem internam.

Cùm

Cùm autem Angeli spectati præcisè secundùm naturalia, non tantùm habeant cognitionem modalem de probabilitate rei, sed etiam de inesse, judicando absolutè rem esse vel fore, quæ sibi probabiliter proponitur (datur siquidem in ijs cognitio probabilis, & conjecturalis, ut suprà ostensum est) ideo non omnia cognoscunt quidditativè, & consequenter possunt cognoscere componendo.

IV. Angelus cognoscit evidenter unum per aliud, vel in alio, ut causam per effectum, creaturas in VERBO; ergo etiam circa ea, quæ cognoscit evidenter, discurrit. *Conf: 1.* Quod potest agens imperfectius, potest etiam perfectius; sed homo potest discurrere, etiam circa evidenter proposita; ergo etiam Angelus, qui est perfectior. 2. Cognitio experimentalis habetur per discursum: ex multis enim memorijs fit unum experimentum, & ex multis experimentis unum universale, ut dicitur in fine Posterior: atqui Dæmones multa cognoscunt per experientiam, teste Isidoro: ergo &c. 3. Sicut nos quædam scimus, quædam verò non, ita & Angeli; ergo sicut discurrendo possumus ex notis pervenire ad ignota, sic etiam Angeli. 4. Si mundus perpetuò duraret, non posset Angelus cognoscere omnes eclipses futuras, quippe infinitas; ergo posset eas cognoscere successivè; ergo discurrere, quia discursus est successio cognitionum. R. *Dist: antec:* Angelus potest unum cognoscere per aliud, vel in alio, simul, & eodem actu, sicut quis intuendo speculum, simul intuetur speculum, & imaginem in speculo, vel, sicut quis intuendo imaginem Petri, cognoscit simul imaginem Petri, & Petrum, quem imago repræsentat, Conc: per actus diversos, unum eorum inferendo ex alio, & progrediendo à magis notis ad minùs nota, prout ad discursum requiritur Neg: & *Neg: Conf: ad 1. Conf: Dist: antec:* quod potest agens minùs perfectum, potest etiam agens perfectius, si id, quod potest agens minùs perfectum, non involvat, vel supponat imperfectionem aliquam, repugnantem agenti perfectiori Conc: si involvat vel supponat Neg: sic homo potest videre, audire &c. quæ non potest Angelus, qui est perfectior: quia audire, videre, involvit imperfectionem corporeitatis, repugnantem Angelo. Similiter discursus, cùm sit cognitio mediata, & non quidditativa, dicit imperfectionem, repugnantem Angelo circa objecta evidenter ab ipso cognita, cùm Angelus hujusmodi objecta cognoscat immediatè & quidditativè. *Ad 2.* R. *Dist: Minorem.* Dæmones cognoscunt per experientiam, quæ cognoscunt evidenter, Neg: quæ conjecturaliter, & probabiliter, Conc: *Et similiter Dist: Conf: 2. Dist: Maj:* cognitio experimentalis aliqua est discursiva, qualem nimirum habent homines, & de qua loquitur Philosophus Conc: omnis cognitio experimentalis Neg: ad experientiam enim, ut sic, sufficit, ut quis successivè perfectam rei cognitionem acquirat, percipiendo intuitivè illius effectus, quod fieri potest absque discursu propriè dicto. *Ad 3.* R. Angeli quædam sciunt, quædam non sciunt, circa ea, quæ non possunt naturaliter cognoscere, nisi cognitione conjecturali Conc: circa ea, quæ cognoscere possunt naturaliter cognitione evidenti Neg: cùm enim omnium hujusmodi objectorum congenitas sibi habeant evidentes species, quibus uti possunt, cùm volunt, imò quas semper actu cognoscunt, ut Articulo sequente dicetur, nihil etiam illorum objectorum ignorare penitus possunt, vel nescire. *Similiter Dist: Conf:* ergo Angeli possunt discurrendo pervenire ex notis ad ignota, circa objecta naturaliter cognoscibilia cognitione evidenti, Neg: circa objecta à se naturaliter cognoscibilia, tantùm cognitione conjecturali Conc: *Ad 4.* R. *Neg: ult: Conf:* ad discursum enim strictè sumptum non sufficit successio cognitionum, sed requiritur, ut una cognitio causet aliquomodo alteram, sive, ut ex vi unius inferatur alia.

V. Intellectus humanus per hoc maximè distinguitur ab Angelico, quòd ille ratiocinetur, & discurrat, non iste: hinc homines appellantur rationales. Angeli intellectuales, & intelligentiæ; ergo Angeli nullo modo discurrunt. *Conf:* 1. Sic Angelus se habet respectu hominis, sicut corpora cœlestia ad terrestria: sed hæc distinguuntur ab invicem per hoc, quòd cœlestia naturalem suam perfectionem habeant sinè motu, quam terrestria accipiunt per motum, alterationis, augmentationis, & localem; ergo etiam Angelus per hoc differt ab homine quòd homo ad cognitionem veritatis perveniat per discursum mentalem, qui est motus quidam progressivus spiritualis ab una cognitione ad aliam; Angeli verò absque omni discursu illam intueantur. 2. Non minùs Angelus præeminet homini, quàm sensus communis particularibus; sed sensus communis continet indivisim perfectiones omnium sensuum particularium; ergo etiam Angelus quoad modum cognoscendi continet indivisim omnes perfectiones, quæ divisim insunt simplicibus apprehensionibus, compositioni, divisioni, discursui hominis. 3. Modus operandi sequitur modum essendi; ergo, sicut substantia Angeli est in se simplicissima, continens perfectionem, quæ in est animæ hominis, & corpori inter se unitis, ita operatio intellectualis eiusdem erit simplex &c. *Item* Angelus ratione suæ simplicitatis est incapax omnis transmutationis substantialis, sed per primum suum esse constituitur in

termino

termino totius suæ perfectionis substantialis ; ergo etiam intellectus *Angeli* est incapax, ut perficiatur per discursum (quia discursus est quædam transmutatio intellectualis augmentativa, & perfectiva intellectûs) sed statim per primam, & simplicem inspectionem objecti constituitur in termino totius suæ perfectionis intellectualis. ℟. Intellectum humanum satis per hoc differre ab angelico, quòd homo discurrat etiam circa ea, quæ cognoscit scientificè & evidenter, secùs atque Angelus. Et hæc est causa, ob quam homo dicitur rationalis, *Angelus* intellectualis, quamvis & hic nonnunquam à Patribus Damasceno, Gregorio, Bernardo, vocetur rationalis. *Ad 1. Conf:* ℟. *Dist: antec:* sic se habent Angeli secundùm quid Conc: secundùm omnia Neg: nam aliàs sequeretur, *Angelos* nè quidem cognoscere successivè, etiam sinè discursu; sed omnia quæcunque cognoscunt, cognoscere semper & simul, cùm corpora cælestia nullo modo acquirant suam perfectionem successivè, sed simul; sequela autem est contra ipsosmet adversarios. Sufficit ergo ad analogiam, quam Angeli habent cum corporibus cælestibus, quòd *Angeli* non acquirant per discursum cognitionem eorum, quorum scientia ijs debetur naturaliter, licèt ope discursûs acquirant cognitionem objectorum supernaturalium, futurorum contingentium, actuum internorum alienorum. *Ad 2.* ℟. *Dist: Maj:* non minùs Angelus præeminet homini quoad cognitionem objectorum naturalium, & evidenter propositorum, quàm sensus communis sensibus particularibus Conc: quoad cognitionem objectorum supernaturalium, & solùm conjecturaliter ab *Angelo* cognoscibilium Neg : Ratio patet ex dictis pro Concluſ: *Similiter Dist: Conſ: Ad 3.* ℟. *explicando antec:* Modus operandi sequitur modum essendi, hoc est, modus operandi non potest esse perfectior modo essendi Conc: modus operandi debet semper esse æquè perfectus, atque modus essendi Neg: nam sicut causa potest producere effectum imperfectiorem, quàm ipsa sit, non tamen perfectiorem : ita etiam modus operandi potest quidem esse imperfectior, non tamen perfectior modo essendi. ℟. 2. *Dist: Conſ:* ergo aliqua operatio intellectualis Angeli est simplex, Conc : talis enim est cognitio Angeli evidens. Omnis operatio intellectualis *Angeli* debet esse simplex Neg: sufficit enim, quòd aliquis modus operandi sit æquè perfectus, ac est modus essendi operantis, licèt non omnis. ℟. *Denique admittendo totum*; nego tamen hinc sequi, nullam operationem intellectualem Angeli debere esse discursivam, quia, ut operatio illius intellectualis sit simplex, sicut simplex est illius substantia, sufficit, quòd, sicut substantia Angeli est omnino per se subsistens, & nullo modo dependens à materia, (secùs quàm substantia hominis) ita etiam operatio intellectualis ipsius nullo modo dependeat à materia, secùs, quàm operatio intellectualis hominis, quæ dependet aliquomodo ab operatione phantasiæ, & sensuum, & consequenter mediatè à materia. *Aliàs* si perfecta deberet esse proportio inter *Angeli* substantiam, & operationem, sequeretur, quòd sicut per unam simplicissimam entitatem *Angelus* totum est, quod est, ita per unam simplicissimam intellectionem totum intelligat, quodcunque intelligit. Ex quo etiam facilè patet solutio ad id, quod additur: *Negatur* enim *Conſeq*: transmutatio enim intellectualis : quæ fit per discursum, est re ipsâ tantùm accidentalis: ex immutabilitate autem alicujus substantiali pessimè infertur immutabilitas accidentalis, ut patet in ipsis *Angelis*, & cælestibus corporibus, quæ licèt mutari non possint substantialiter, possunt tamen accidentaliter. Imò hinc potiùs argumentum fit pro nobis : nam sicut substantia *Angeli* potest mutari accidentaliter quoad locum, progrediendo successivè à loco ad locum, ita intellectus per discursum, qui est quidam motus progressivus intentionalis, progrediendo ab una cognitione ad aliam. *Sed contrà* adhuc

V I. Ideo homo discurrit, quia cognoscendo prima principia, non statim videt omnes conclusiones, quæ in ijs virtualiter continentur, & ex ijs inferri possunt? atqui *Angeli* vident: habent enim plenitudinem luminis intellectualis ; ergo &c. *Conf*: in discursu fit progressus à notis ad priùs ignota; sed hæc imperfectio non habet locum in *Angelis*, quia hi cognoscunt simul omnia, quæ per speciem, quâ utuntur, cognosci possunt; ergo &c. 2. Omnis discursus est vel ab universalibus ad particularia, vel à particularibus ad universalia (omnis enim discursus reducitur vel ad syllogismum, qui procedit ab universalibus, vel ad inductionem, quæ à particularibus) sed *Angeli*, teste Dionysio de Divinis nomin: neque à dissimilibus, (id est, sensibilibus) divinam cognitionem congregant, neque ab aliquo communi ad ista particularia simul aguntur; ergo. 3. Discursus, seu ratiocinatio, est rationis inquisitio, sed in *Angelis* non est ratio : hæc enim est propria animæ hominis, unde per modum differentiæ dicitur rationalis; ergo. 4. Si daretur cognitio discursiva in *Angelis*, utique daretur circa objecta conjecturaliter, & probabiliter cognita; atqui in *Angelis* non datur cognitio conjecturalis, quia aliàs in intellectu *Angeli* posset dari falsitas, quod videtur inconveniens; ergo. *Conf*: denique authoritate D. Thomæ, & PP : qui pluribus locis simpliciter,

ter, & absque limitatione denegant discursum Angelis. R. *Dist: Conc.* ergo Angeli non discurrunt circa ea, quæ continentur in principijs Conc: circa ea, quæ non continentur, uti sunt objecta supernaturalia in substantia, vel actus interni aliorum &c. Neg. *Ad 1. Conc:* R. *Neg: Min:* nam etiam Angeli circa ea, quæ assequuntur per conjecturam, procedunt à notis ad ignota: Dæmones enim ex his, quæ videbant circa Christum, inquirebant, quod ignorabant, scilicet, an Christus esset DEUS? *Ad 2. dico:* Dionysium solummodò negare discursum Angelis circa ea, quæ cognoscunt evidenter, uti est existentia DEI, vel aliarum rerum naturalium. Quod etiam dicendum ad D. Thomam, & alios PP: ut patet ex Q. 58. hîc art. 3. C. & Q. 8. de Verit. art. 15. C. & ad 2. ubi ex professo de hac materia agens S. Doctor semper assertionem suam limitat ad ea, *quæ Angelus naturaliter cognoscit.* Neque aliud probat ratio conclusionis, quam ibi adducit: *quia*, inquit, *statim in illis, quæ primò naturaliter cognoscunt, instituunt* (scilicet Angeli) *quæcunque in ijs cognosci possunt.* Atqui nec ea, quæ pendent ex revelatione Divina (cujusmodi sunt mysteria gratiæ) neque cogitationes cordium, vel futura contingentia cognosci possunt in primis principijs naturalibus, ut fatetur idem S. Doctor Q. 57. art. 3. 4. 5. & Q. 58. art. 5. aliàs hæc omnia Angeli cognoscere possent naturaliter, & evidenter, ergo, juxta principia ipsiusmet S. Doctoris, Angeli non cognoscunt omnia per simplicem intuitum principiorum, & præmissarum; ergo quædam cognoscunt per discursum. Præterea exponi potest S. Thom: de discursu includente simul veram successionem temporis, seu instantium, & hunc negat dari in Angelis; non negat autem in ijs dari discursum per puram illationem, seu causalitatem, cujus omnes actus eliciantur eodem instanti. Denique duobus modis cognosci res potest. 1. *secundùm inesse*, sive quòd res sit, vel non sit. 2. *modaliter*, sive quòd sit evidens, vel probabile rem esse, vel non esse. Quoad primum possunt Angeli circa quædam discurrere propter rationis conclusionis. Quoad secundum non possunt, saltem loquendo per se: quia, cùm quidditativè, & immediatè videant ipsa signa, & rationem assentiendi, statim in illis vident, an evidenter, an tantùm probabiliter connectantur cum hoc, illóve objecto, atque adeò opus non est ipsam evidentiam, vel probabilitatem objecti, vel signorum, cognoscere per discursum. Dixi: *saltèm per se loquendo*: per accidens enim, utputà per inconsiderationem, vel passionem probabile est fieri posse (& fortassis defacto ita fit in malis Angelis, & factum est, quando peccârunt) ut Angelus judicet esse probabile, quod revera tale non est, nec evidenter tale esse ostenditur; & hoc casu, cùm ipsum judicium huiusmodi de probabilitate sit tantùm probabile, non minùs posset haberi ab Angelo per discursum, quàm judicium probabile de re, sive de inesse. Et hoc sensu etiam locutus videtur S. Doctor. *Ad 3.* R. *Neg: Min: & Dist: prob:* ratio, seu vis discursiva circa objecta evidentia, est propria, & differentialis homini Conc: circa probabilia Neg: *Ad 4. Neg: Min: ad ejus prob: admitto sequelam*, si sermo sit de Angelis secundùm se spectatis, illos nimirum falli circa quædam posse, in quo nihil est absurdi. Dixi: *si sermo sit de Angelis secundùm se spectatis*: Angeli enim sancti ratione statûs beatifici falli non possunt: tum, quia deceptio & error est malum quoddam saltèm pœnale, & magna imperfectio, repugnans saltem connaturaliter felicissimo illi statui: tum, quia sancti Angeli sunt prudentissimi, ideóque errandi periculo se non exponunt. Unde etiam de rebus incertis nunquam definitè judicant hoc, vel illud esse, sed tantùm judicant modaliter, hoc aut illud esse probabile, vel verisimile, ut fiat, in quo falli non possunt, cùm connexionem probabilem signorum cum hoc, illóve effectu evidenter cognoscant, quippe qui nihil per inconsiderationem, vel passionem agunt. At verò Angeli mali, tum ex odio, aut alio vehementi affectu, tum etiam, quia hoc naturæ angelicæ secundùm se spectatæ non repugnat, non tantùm judicant ex signis probabilibus hoc esse probabile, ut sit, sed etiam absolutè hoc esse, vel etiam ex præcipitantia, aut vehementi affectu judicant hoc, aut illud esse probabile, quod re ipsa tale non est, nec ut tale ipsis ostenditur.

Artic. VII. An *Angelus cessare possit ab omni cognitione? vel semper actu simul cognoscat omnia, quæ in actu primo potest cognoscere?*

R. *Esp: ad utrumque Negativè. Prob: primum*: quia necessariò esse semper in actu, est perfectio simpliciter simplex, unde etiam invenitur, & quidem modo perfectissimo, in DEO, estque hæc perfectio non minùs participabilis à creaturis, quàm aliæ, imò defacto participatur à creaturis inferioribus, putà à corporibus cælestibus, quæ semper sunt in motu; ergo etiam participabitur hæc perfectio ab Angelis, ut semper sint in actu, seu actuali operatione; atqui omnis operatio Angeli est intellectio, vel dependens ab intellectione; ergo Angelus est semper in actu, & actuali operatione intelligendi. 2. Viventia sensitiva, & vegetativa, nunquam cessant ab omni motu, & operatione vitali sibi proportionata (hinc quam primùm, in animali v.g. advertimus cessare omnem operationem, & motum

ab